

<https://doi.org/10.52387/1811-5470.2025.3.02>
CZU: 37.091:811.135.1+111

STRATEGII DE EFICIENTIZARE A PREDĂRII LIMBII ROMÂNE CA LIMBĂ STRĂINĂ: EXEMPLE PRACTICE

Victoria VÎNTU,
doctor în filologie,
Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie
„Nicolae Testemițanu”, Chișinău, RM
ORCID:0000-0002-4515-122X
E-mail: victoria.vintu@usmf.md

Rezumat: *Articolul dat prezintă metode eficiente de predare/ învățare a limbii române ca limbă străină, cu accent pe specificul demersului didactic în grupele de studenți, cu nivel A1/A2 de posedare a limbii. Sunt prezentate variate strategii didactice atât în clasă, cât și în online, eficiența acestora fiind probată prin exemple practice, identificate în cadrul cursului de limbă română ținut în grupele de studenți străini de la USMF „Nicolae Testemițanu”. Strategiile menționate sunt analizate conform competențelor ce urmează a fi dezvoltate: fonologice, lexicale, gramaticale. Provocările sunt multiple și complexe atât pentru cadrele didactice, cât și pentru medicii care trebuie să se familiarizeze cu registrul unei limbi necunoscute. Scopul profesorului este să identifice strategia potrivită, luând în considerare obiectivul propus și, desigur, nevoile studenților și să diversifice demersul didactic prin implementarea unor metode moderne, interactive precum: metoda audio-linguală, fluxul de idei, BINGO, jocul didactic. Este demonstrată și importanța platformelor online (<https://learningapps.org/>, <https://wordwall.net/>, <https://www.canva.com/>, <https://kahoot.it/>, <https://educatieinteractiva.md/>), a mijloacelor audio-vizuale ce prezintă instrumente utile pentru dezvoltarea competențelor de comunicare. Metodele enumerate în articolul de față conturează eficiența abordării inductive a procesului de studii: procesul de formare a automatismelor, indispensabil la primul contact cu limba, va fi treptat înlocuit de asimilarea vocabularului în contexte. Implementate corect, acestea vor asigura un proces educațional modern și un produs de valoare. Rezultatul demersului depinde de aspecte precum: obiectivul propus, tipul lecției și etapa la care este implementată, competențele pe care urmează să și le formeze studenții. Este, așadar, necesară o abordare specifică, profesorul urmând să acorde o atenție sporită strategiei implementate.*

Cuvinte-cheie: *limba română ca limbă străină, competență lingvistică, strategie didactică, metodă didactică, abordare inductivă, abordare deductivă*

STRATEGIES TO MAKE TEACHING ROMANIAN AS A FOREIGN LANGUAGE MORE EFFICIENT: PRACTICAL EXAMPLES

Summary: *This article presents effective methods for teaching/learning Romanian as a foreign language, with an emphasis on the specifics of the teaching approach in groups of students, with A1/A2 level of language proficiency. There are presented various teaching strategies used both in class and online, their efficiency being proven through practical examples, identified within the Romanian language course held in groups of foreign students at the "Nicolae Testemițanu" State University of Medical Sciences. The mentioned strategies are analyzed according to the developed competencies: phonological, lexical, grammatical. The challenges are multiple and complex for both teachers and medical students who need to familiarize themselves with the register of an unknown language. The teacher's goal is to identify the appropriate strategy, taking into account the proposed objective and, of course, the needs of the students and to diversify the teaching approach by implementing modern, interactive methods such as: the audio-lingual method, the flow of ideas, BINGO, the teaching game. It is also demonstrated the importance of online platforms (<https://learningapps.org/>, <https://wordwall.net/>, <https://www.canva.com/>, <https://kahoot.it/>, <https://educatieinteractiva.md/>) and audio visual aids that present useful tools for developing communication skills. The methods listed in this article outline the efficiency of the inductive approach to the process of study: the process of forming automatisms, indispensable at the first contact with the language, will be gradually replaced by the assimilation of vocabulary in contexts. Correctly implemented, they will ensure a modern educational process and a valuable product. The result of the approach depends on aspects such as: the objective, the type of lesson and*

the stage at which it is implemented, the skills that the students are to develop. A specific approach is therefore necessary, the teacher paying increased attention to the implemented strategy.

Keywords: *romanian as a foreign language, linguistic competence, didactic strategy, didactic method, inductive approach, deductive approach.*

Introducere. Arealul geografic, precum și sferele sociale, în care auzim și ne putem bucura de comunicarea în limba română s-a extins considerabil de-a lungul ultimelor decenii, fapt determinat de politica migrațională promovată în multe state ale lumii. O contribuție esențială, în acest sens, a avut și politica lingvistică promovată de Consiliul Europei ce optează pentru predarea și învățarea limbilor „mici”. Includerea limbii române, în anul 2007, în grupul celor 23 de limbi oficiale ale Uniunii Europene determină o reconsiderare de statut, o oportunitate de deschidere spre spațiul european. În acest context, devine firesc interesul pentru studierea limbii române ca limbă străină. Ne propunem în lucrarea dată să identificăm dificultățile întâmpinate de un profesor de LRLS și să prezentăm un set de metode care eficientizează procesul didactic. Vom ține cont de faptul că grupele de studenți străini care urmează cursul de limbă română în cadrul instituțiilor de învățământ superior, precum este USMF „Nicolae Testemițanu”, includ reprezentanți ai variate culturi, naționalități, vorbitori ai unor limbi diferite de română ca origine și structură. Aceste aspecte determină o abordare specifică a demersului didactic, profesorul urmând să selecteze cu minuțiozitate strategia implementată.

Strategii de formare a competențelor fonologice și lexicale

Primul contact cu limba ce urmează a fi studiată este decisiv și determină rezultatele ulterioare. Procesul implică un set de provocări cărorora studentul le va face față fiind susținut de cadrul didactic. Una dintre dificultățile atestate în procesul de studiere a limbii române ca limbă străină ține de registrul fonetic. Sunetele (și literele) prezente doar în alfabetul nostru (ă, î, ș, ț), grupările de litere cu o pronunție specifică (*chi / che, ci / ce, ghe / ghi, ge / gi*), plasarea corectă a accentului sunt niște obstacole pe care un student trebuie să le depășească începând cu prima incursiune în universul limbii. Proce-

sul este facilitat prin implementarea metodei audio-linguale. Producerea și imitarea unor dialoguri simple reprezintă activități indispensabile chiar de la primele lecții, când se propune asimilarea formulelor de salut. Particularitățile fonologice ale limbii române vor fi consolidate pe tot parcursul procesului didactic.

Vocabularul de bază ce ar trebui să fie achiziționat de către studenții străini aflați la nivelul A1-A2 include cuvinte cu frecvență ridicată din perspectiva actuală a dinamicii lexicului. Sferele abordate vizează: vremea, produse alimentare, îmbrăcăminte și încălțăminte, activități zilnice, sănătate etc. Sunt elementele lexicale de bază ce îi vor facilita integrarea socială, accesul la cunoașterea culturii, a istoriei și a mentalității poporului a cărui limbă o studiază, îi vor asigura confort psihologic.

Pentru a face acest proces cât mai captivant, cadrul didactic își va modela demersul, optând pentru abordarea inductivă a demersului pedagogic. Se va face apel la metode didactice interactive, focalizate pe cultivarea potențialului creativ al subiectului, manifestat în receptivitatea față de nou, curiozitate, originalitate, capacitate de elaborare, fluența gândirii. Studentul se va bucura de libertate, de oportunitatea de a da frâu liber imaginației și de a se autoexprima. O metodă eficientă, în acest sens, este *fluxul de idei* sau *brainstormingul*. La prima lecție, într-o grupă de studenți străini, nivel A1, când se impune necesitatea de a enunța obiectivele cursului, le putem propune să noteze toate asocierile sugerate de numele statului: *Republica Moldova*. Sunt fixate, de-obicei, următoarele cuvinte: *Chișinău, limba română, Ștefan cel Mare, bună ziua, USMF „Nicolae Testemițanu”* etc. După expirarea timpului acordat, profesorul împreună cu studenții vor selecta asocierile relevante și vor trasa împreună scopul de bază al cursului. Este important ca profesorul să-și poată motiva discipolii și să-și asigure că obiectivele formulate vor fi realizate.

O altă activitate ce mereu a suscitât curiozitatea studenților, indiferent de nivelul de posedare a limbii, este BINGO. Este un joc fără reguli exacte, ușor adaptabil la specificul grupei. Fiecare participant primește câte o fișă BINGO, ce reprezintă un tabel cu un număr variat de rânduri și coloane. Spațiile tabelului pot fi completate cu un cuvânt/ o expresie, în dependență de obiectivul pe care și-l propune profesorul. De exemplu, la primele lecții de LRLS, studenților cu nivelul A1 de cunoaștere a limbii, le poate fi oferită o astfel de fișă:

Cine ești?	De unde ești?	Unde ești acum?	De când ești în Chișinău?
Ce ești?	Din ce oraș ești?	Din ce țară ești?	Ce mai faci?
Ce este în sala de curs?	Ce este pe masă?	Cine este în sală?	Ce zi este astăzi?

Studenții se deplasează prin sală, încercând să identifice colegii care pot să răspundă la aceste întrebări. În dreptul îndreptării este fixat numele celui care cunoaște răspunsul. Este bine ca numele să nu se repete. Acela care a completat primul spune: BINGO. Activitatea permite evaluarea competenței gramaticale (nivelul de asimilare al verbului „a fi”, a pronumelor relative „cine”, „ce”) și de comunicare (abilitatea de a utiliza vocabularul achiziționat în situații conversaționale simple).

În grupele cu un nivel de cunoaștere a limbii mai avansat, activitatea descrisă anterior poate fi aplicată la lecția introductivă când studenții abia se cunosc. Ei primesc fișele și se deplasează prin sală. Când doi participanți fac cunoștință, fiecare scrie noul prenume pe care l-a aflat într-o căsuță din fișa sa. După ce toți s-au cunoscut, înscriu un „O” în căsuțele rămase libere. Cadrul didactic pregătește din timp o cutie cu bilețele pe care sunt scrise prenumele tuturor participanților. „Cutia cu bilețele este trecută de la un membru al grupului la altul și fiecare extrage un bilet, citind prenumele înscris pe acesta. Participanții omit cu un „X” prenumele respectiv din căsuța de pe fișa lor. Atunci când prenumele unei persoane este extras, participantul se prezintă, menționând trei lucruri pe care le consideră importante despre sine” [3].

Metoda jocului didactic asigură proiectarea unui design educațional original și este utilă pentru realizarea celor mai diverse obiective,

indiferent de subiect sau de etapa procesului de învățământ. Eficiența acestuia rezidă în sensibilizarea studenților, oferirea de feedback, consolidarea informațiilor acumulate și evaluare. Aspectul de care se va ține cont este „prezența elementelor caracteristice (surpriza, ghicirea, întrecerea, aplauzele), precum și realizarea unei ambianțe de lucru destinsă, relaxantă, de bună dispoziție” [1].

O activitate mereu îndrăgită de studenți, bazată pe jocul didactic poate fi realizată la lecția: *Ce știi să faci?*. Discutând despre profesii și abilitățile specialiștilor din diverse domenii, studenții vor fi antrenați într-un joc de rol. Profesorul va fixa pe mai multe bilețele denumiri ale unor profesii neobișnuite (astrolog, detectiv, specialist în aranjarea vieții personale ș.a.). Fiecare student va extrage un bilet, va citi denumirea profesiei și va vorbi colegilor despre activitățile pe care le realizează ca specialist în domeniu. E o activitate interactivă, ce ar putea fi efectuată atât individual, cât și în grup. Se creează un climat plăcut de lucru, iar participanții au prilejul să își perfecționeze competențele de comunicare. O altă modalitate de abordare a acestei metode este *Mimează și ghicește*. Studentul care va extrage biletul cu denumirea profesiei va ieși în față și va mima calități sau competențe ale specialistului. Colegii vor ghici specialistul prezentat.

„Devenind actorul unui joc didactic, studentul:

- participă activ în procesul de formare și învățare,
- adoptă o atitudine pozitivă și interactivă;
- manifestă deprinderi de gândire critică;
- este creativ, original, optează pentru abordări individualizate ale problemelor;
- problematizează conținuturile și face descoperiri;
- e încrezător și responsabil” [6].

Cel mai eficient mijloc didactic utilizat în predarea vocabularului unei limbi străine este imaginea. Cuvântul este reținut și înțeles mult mai ușor atunci când studenții pot vedea obiectul numit. Acest fapt se referă și la asimilarea noțiunilor abstracte. De exemplu, pentru a explica noțiuni ca *pix* sau *manual* este suficient să le arătăm, iar în cazul unor cuvinte abstracte vor fi

utilizate imagini simbolice: *boala* va fi sugerată de poza unei persoane care se simte rău, iar *iubirea* - de imaginea unei perechi de îndrăgostiți ținând o inimă în mâini.

Imaginea, virtuală sau tradițională, dinamică sau statică, utilizată eficient va contribui la dezvoltarea gândirii critice și a creativității. Studenții vor realiza asocieri (vor identifica similitudini/ diferențe dintre obiectele ilustrate); vor observa și vor descrie cele sesizate; într-un final, formulând concluzii.

Esențială în procesul de învățare a unei limbi străine este asimilarea actelor de vorbire, utilizarea cunoștințelor în situații variate pentru a răspunde necesităților apărute. De exemplu, actele comunicative propuse pentru asimilare la tema

În oraș:

- *Spuneți-mi, vă rog, unde se află Universitatea de Medicină / Ministerul Sănătății ...*
- *Mergeți până la colțul străzii, apoi faceți la dreapta / la stânga.*
- *Unde este stația de autobuze, troleibuze, maxi-taxiuri?*
- *Ce autobuz pot lua, ca să ajung ...?*

În centrul orașului /La piață / La magazinul

Unic :

- *La ce stație trebuie să cobor?*
- *Cât costă biletul?*
- *Eu achit taxa.*
- *Transmiteți, vă rog, banii pentru bilet.*
- *Este ambuteiaj.*
- *Să comandăm un taxi.*
- *Unde doriți să mergeți / să plecați?*
- *La gară, vă rog.*
- *Cum se numește această stradă? /Este strada (bulevardul)*

Studenții vor fi grupați în perechi sau în echipe mici, impovizând dialoguri, situații comunicative la tema propusă. Jocul de rol va facilita reținerea lexicului tematic. Profesorul poate solicita și înregistrarea unor filmulețe scurte la tema dată, realizate în condiții reale.

„Strategiile de învățare a vocabularului reprezintă strategii mentale pe care cursanții le folosesc pentru a facilita achiziția lexicală. Deoarece memorarea tuturor cuvintelor este imposibilă, cursanții au nevoie să folosească diverse metode pentru îmbogățirea vocabu-

larului. Desigur, aceste strategii variază de la cursant la cursant, printre variabile amintind vârsta, sexul, profilul academic etc.” [5].

Astfel, asimilarea eficientă a vocabularului va fi condiționată de:

- predarea se desfășoară fără sau cu apel minim la limba maternă a publicului- țintă;
- predilecția pentru aspectul oral al limbii în defavoarea celui scris;
- evitarea utilizării terminologiei metal-ingvistice;
- predarea/ învățarea elementelor lexicale în context;
- infiltrarea mijloacelor audio-vizuale în demersul didactic.

Formarea competenței gramaticale

Competența gramaticală reprezintă o componentă indispensabilă a procesului de însușire a unei limbi străine, în pofida încercărilor de a-i subestima importanța. Comunicarea fluentă în limba studiată presupune exprimarea corectă, posibilă doar prin asimilarea normelor gramaticale. Formarea acesteia este o provocare pentru cadrul didactic, îndeosebi când grupa de studenți este una eterogenă. Astfel, profesorul își va propune să analizeze activitățile didactice implementate în cadrul unei lecții de limbă română ca limbă străină și să determine eficiența acestora în asimilarea normelor gramaticale. În acest scop, sunt implementate metode precum: observația, analiza de conținut, comparația.

„Numărul structurilor gramaticale, aparținând oricărei, limbi este mult mai redus față de volumul lexical al acestora. De aceea, la începutul cursului de studiere a limbii române, ponderea o are exersarea structurilor de bază, a mecanismelor interne, morfo-sintactice, specifice limbii. E bine ca numărul de cuvinte să fie menținut la un nivel minim util, pentru ca cel care învață să se poată concentra asupra structurii, de aceea promovăm în faza inițială o structură, apoi, după ce este automatizată, putem completa cu altele.” [2]

Procesul de familiarizare cu aspecte caracteristice limbii române, precum: genul neutru al substantivelor, conjugarea verbelor, declinarea pronumelor personale, acordul adjectivului cu

substantivul este unul anevoios pentru student. Apelând la engleză, ca limbă de suport, profesorul va îmbina activitățile de formare a automatismelor cu cele de descoperire. Exercițiile structurale și cele funcționale vor fi propuse

- *Câți studenți sunt în sala de curs? / - Sunt niște/ **doi** studenți.*
- *Câți colegi de grupă ai? / - Am niște/ **doi** colegi.*
- *Câți prieteni ai în Chișinău? / - Am niște/ **doi** prieteni.*
- *Câți profesori sunt aici? / - Sunt niște/ **doi** profesori.*

În aceeași ordine de idei, vom exersa formarea numărului plural al substantivelor feminine:

- *Câte studente sunt în sala de curs? / - Sunt niște/ **două** studente.*
- *Câte colege de grupă ai? / - Am niște/ **două** colege.*
- *Câte prietene ai în Chișinău? / - Am niște/ **două** prietene.*
- *Câte profesoare sunt aici? / - Am niște/ **două** profesoare.*

Acestea vor fi urmate de exerciții cu un grad mai mare de dificultate, pe lângă substantivele de gen masculin și feminine, fiind introduse și cele neutre (cu explicațiile de rigoare):

- formularea corectă a întrebării, utilizând *câți/ câte*;
- completarea spațiilor libere cu: *un/ o/ doi/ două*;
- alcătuirea îmbinărilor/ enunțurilor cu substantive la numărul plural.

Predarea gramaticii, precum și cea a vocabularului poate fi realizată pe cale orală. Dialogurile scurte, precum cele expuse anterior, sunt mai eficiente decât expunerea tradițională a materiei prin utilizarea metalimbajului. Se reușește evitarea monotoniei și asigurarea unui proces didactic interactiv. Totodată, în scopul consolidării cunoștințelor sau la etapa de actualizare, poate fi propus spre audiere un cântec în limba română. De exemplu, după studierea perfectului compus, vom propune audierea melodiei „Cafeaua de dimineață” de Paula Seling. Fiecare student va primi o fișă cu textul cântecului, de unde vor fi excluse verbele, spațiile libere urmând a fi completate cu cuvântul corespunzător. Același tip de exercițiu este binevenit după asimilarea modului conjunctiv al verbelor, eficientă fiind audierea cântecului „Bucurați-vă, prieteni” de Catharsis.

Limba română ca limbă străină pe on-line

Un discurs didactic modern presupune accesul continuu la resurse educaționale digitale și la mediile virtuale de studiu. Actualmente, mediul online devine laboratorul unde cadrele di-

gradual. Inițial, obiectivul este de a crea automatisme. Un exemplu practic reprezintă setul de întrebări puse atunci când este asimilată tema – *Numărul și genul substantivului*:

dactice își perfecționează în continuu abilitățile de comunicare pedagogică, unde află resursele necesare pentru a proiecta o lecție captivantă. Apelând la sursele digitale, profesorul va reuși să confere demersului culoare, atractivitate. Beneficiile oferite de mediul on-line vor eficientiza activitatea tuturor subiecților actului pedagogic. Studentul va avea acces permanent la lecții virtuale, canale educative ce îl vor ajuta să își consolideze cunoștințele. Merită a fi menționate, în această ordine de idei, următoarele platforme:

- <https://www.loecsen.com/ro/invatati-roman%C4%83> propune activități accesibile, acte comunicative utile pentru cei interesați de asimilarea limbii române.
- <http://video.elearning.ubbcluj.ro/> este o platformă vastă de învățare a limbii române ce include: exerciții audio/ video, povești, sugestii didactice, materiale (A1, A2, B1, B2).
- <https://www.vorbitiromaneste.ro/> include un set impresionant de resurse didactice pentru învățarea limbii române ca limbă străină: manuale (*Manualul de limba română pentru străini - începători*; *Manualul de limba română pentru străini - avansați*; *Manualul de orientare socio-culturală pentru străini*; *Manualul de educație interculturală pentru copii migranți din România*; *Manual de inițiere în limba română și de orientare culturală pentru străini*) și variate resurse multimedia.

Dacă resursele enumerate anterior oferă mai multe beneficii studentului, atunci pentru un cadru didactic vor fi utile platforme precum: <https://learningapps.org/>, <https://wordwall.net/>, <https://www.canva.com/>, <https://kahoot.it/>, <https://educatieinteractiva.md/> etc. Aici pot fi elaborate activități și chiar proiectate cursuri. Ultima dintre platformele enumerate nu impune limite pentru numărul de exerciții realizate, ceea ce constituie un beneficiu important.

Pentru a proba cele menționate, propunem exemplul activităților incluse în două fișe interactive (*Minte sănătoasă în corp sănătos și Sport și sportiv*) elaborate pe platforma <https://educatieinteractiva.md/>.

Utilizarea instrumentelor audiovizuale, bine dirijată, contribuie la valorificarea motivației intrinseci a studenților. Implicarea activă și interactivă a studenților în procesul didactic depinde mult de gradul de raportare la interesele, preferințele acestora. „Societatea actuală are

o uriașă nevoie de vizualizare, o nevoie care a crescut gradual în ultimii ani, astfel încât aproape că imaginea are întâietate în fața verbalizării” [4].

Concluzii:

Remarcăm că procesul de predare/învățare a limbii române presupune două tipuri de abordare: deductivă și inductivă. Învățarea deductivă este eficientă la primul contact cu limba, când studentul necesită mai multe explicații din partea cadrului didactic. Abordarea inductivă, însă, este mai atractivă, conferind interactivitate procesului educațional. Activitățile enumerate în lucrarea de față reprezintă artificii simple care pot conferi unei lecții atractivitate, transformând-o într-un frumos prilej de comunicare. Strategia abordată de către profesor este orientată spre asigurarea climatului favorabil și formarea competențelor de comunicare în limba română, ținând cont de nevoile, așteptările publicului-țintă.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. BOCOȘ M. *Instruirea interactivă*. București: Polirom, 2013, ISBN 978-973-46-3248-0, p. 374.
2. GALUȘCA L. Aspecte metodice privind predarea/ învățarea limbii române ca limbă străină. În: *Limba română actuală: Normă și diversitate stilistică*, Ed. 1, 2018, Centrul Editorial-Poligrafic al USM, 2018, p. 234-241.
3. MOLDOVANU I., COADĂ C. *855 de jocuri și activități. Ghidul animatorului*, Chișinău, UNICEF, 2001, p. 31. <https://ro.scribd.com/document/402297170/855-de-jocuri-%C8%99i-activ%C4%83%C8%9Bi-pdf>
4. NANU P., IVANCU E. *Limba Română ca limbă străină. Metodologie și aplicabilitate culturală*. ISBN 978-951-29-7036-0 (PDF) https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/168001/LRLS_Nanu_Ivancu_PDF.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Accesat pe 19.11.2023).
5. NISTEA M. *Particularități fonetice și lexicale în studierea limbii române ca limbă străină*. https://www.researchgate.net/publication/362718149_PARTICULARITATI_FONETICE_SI_LEXICALE_IN_STUDIAREA_LIMBII_ROMANE_CA_LIMBA_STRAINA (Accesat pe 19.11.2023).
6. VÎNTU V., BUSUIOC A. Dimensiuni ale didacticii universitare. În: *Managementul educațional: realizări și perspective de dezvoltare*, Bălți. Ed. 4, 2022, p. 179-186. ISBN: 978-9975-3260-0-1